

Bilanční právo

1. blok

Témata dnešního bloku

- bilanční právo ve finančním právu
- účetní pojmy napříč právním řádem
- základní prameny bilančního práva

Bilanční právo v rámci finančního práva

- Finanční právo součástí veřejného práva

- Finanční právo dělíme na část:

- Fiskální
- Nefiskální

- Fiskální část

- daňové právo
- rozpočtové právo

Nefiskální část

- veřejné bankovní právo
- veřejné pojišťovnické právo
- právo finančních trhů
- měnové právo, atd.

Bilanční právo v rámci finančního práva

- Bilanční právo patří do nefiskální části finančního práva
- Bilanční právo se zabývá právní úpravou účetnictví
 - Prameny bilančního práva
 - Právními předpisy regulujícími oblast účetnictví
 - Strukturou právní úpravy účetnictví
 - „účetními“ právními pojmy
 - Atd.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)

Příklady z obchodního práva I

ZOK

§ 34

- (1) Podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné **účetní závěrky** schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

§ 40

- (2) Zálohu na výplatu podílu na zisku lze vyplácet jen na základě mezeitímní **účetní závěrky**, ze které vyplyne, že obchodní korporace má dostatek prostředků na **rozdělení zisku**. Výše zálohy na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet **výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu**. K výplatě zálohy nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, **ani vlastních zdrojů**, jež jsou účelově vázány a jejichž účel není obchodní korporace oprávněna měnit.

Příklady z obchodního práva II

ZOK

§ 161

Podíl na zisku

(3) U podílů, se kterými je spojen pevný podíl na **zisku**, se usnesení valné hromady o rozdělení podílu na zisku nevyžaduje. Pevný podíl na zisku je splatný do 3 měsíců od schválení **účetní závěrky**, z níž právo na podíl na zisku vyplývá.

(4) Částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit **výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o přídělky do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.**

§ 181

(1) Valnou hromadu svolává jednatel alespoň jednou za účetní období, ledaže tento zákon nebo společenská smlouva určí, že valná hromada má být svolána častěji.

(2) Řádnou **účetní závěrku** projedná valná hromada nejpozději do 6 měsíců od posledního dne předcházejícího účetního období.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)

Příklady z občanského práva

insolvenční zákon

§ 277

(1) Neprodleně poté, co nabude účinnosti prohlášení konkursu, zajistí insolvenční správce provedení procesních úkonů a dalších činností, které z prohlášení konkursu vyplývají.

(2) Insolvenční správce zaměří svou činnost zejména ke zjištění, zajištění a soupisu, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů.

(3) Jde-li o dlužníka, který vede účetnictví nebo evidenci podle zvláštního právního předpisu, sestaví insolvenční správce ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu, **mezitímní účetní závěrku nebo přehled o příjmech, výdajích, majetku a závazcích.**

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)

Příklady z trestního práva

trestní zákoník

§ 254

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

(1) Kdo **nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku** nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen,

kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo

kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají,

a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Účetní pojmy v právní řádu

- 1) obchodní právo
 - ZOK (např. problematika rozdělování podílu na zisku)
- 2) občanské právo
 - OZ (např. problematika likvidací, nadačního kapitálu, apod.)
 - insolvenční zákon (napříč celým zákonem)
- 3) trestní právo
 - TZ (např. tr. č. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění)
- 4) finanční právo
 - napříč celým odvětvím (fiskální i nefiskální část)

Základní prameny bilančního práva

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
 - základní předpis
 - Stanovuje rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost, rozsah a způsob zveřejňování informací z účetnictví a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví
 - Zejména stanovuje požadavky na účetní závěrky, vymezuje směrnou účetní osnovu, účetní metody, atd.

Základní prameny bilančního práva

- účetní standardy
 - Vydává MF na základě zmocnění v §36 ZoÚ
 - pro dosažení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek

České účetní standardy	
Číslo	Název
001	Účty a zásady účtování na účtech
002	Otevírání a uzavírání účetních knih
003	Odložená daň
004	Rezervy
005	Opravné položky
006	Kursově rozdíly
007	Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob
008	Operace s cennými papíry a podíly
009	Deriváty
010	Zvláštní operace s pohledávkami
011	Operace s obchodním závodem podnikem
012	Změny vlastního kapitálu
013	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
014	Dlouhodobý finanční majetek
015	Zásoby
016	Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry
017	Zúčtovací vztahy
018	Kapitálové účty a dlouhodobé závazky
019	Náklady a výnosy
020	Konsolidace
021	Vyrovnaní, nucené vyrovnaní, konkurs a likvidace
022	Inventarizace majetku a závazků při převodech majetku státu na jiné osoby
023	Přehled o peněžních tocích

Tabulka zdroj: <https://business.center.cz>

Základní prameny bilančního práva

- Interpretace Národní účetní rady
- <http://www.nur.cz/interpretace.html>
- NÚR založena profesními organizacemi jako spolek - členové Komora auditorů ČR, Komora daňových poradců, Svaz účetních ČR, VŠE
- Hlavním posláním je spolupráce s ministerstvem financí na tvorbě legislativy a souvisejících norem se zaměřením na oblast účetnictví, tvorba, aktualizace, vydávání a distribuce českých účetních standardů a dalších souvisejících metodik – ne normativní pr. akty

Základní prameny bilančního práva

- zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech)
- upravuje výkon auditorské činnosti, působnost Komory auditorů České republiky, působnost Rady pro veřejný dohled nad auditem, a práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené

Základní prameny bilančního práva

- IAS – mezinárodní účetní standardy (*International Accounting Standards*)
- standardy vydávané v letech 1973 až 2001 Výborem pro mezinárodní účetní standardy (IASB), (*International Accounting Standards Committee*)
- Od 2001 nahrazeno Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB) (*International Accounting Standards Board*)
- nové standardy pod názvem Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) (*International Financial Reporting Standards*).
- Od 1. ledna 2005 jsou společnosti kotované na veřejně obchodovaných burzách Evropské unie povinny vykazovat své konsolidované účetní výkazy v souladu se standardy IAS/IFRS

Základní prameny bilančního práva

- ISA – mezinárodní auditorské standardy (*International Standards on Auditing*)
- standardy vydávané Mezinárodní federací účetních (IFAC), (*International Federation of Accountants*)
- nejsou normativní právní akty

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

email: Johan.Schweigl@law.muni.cz